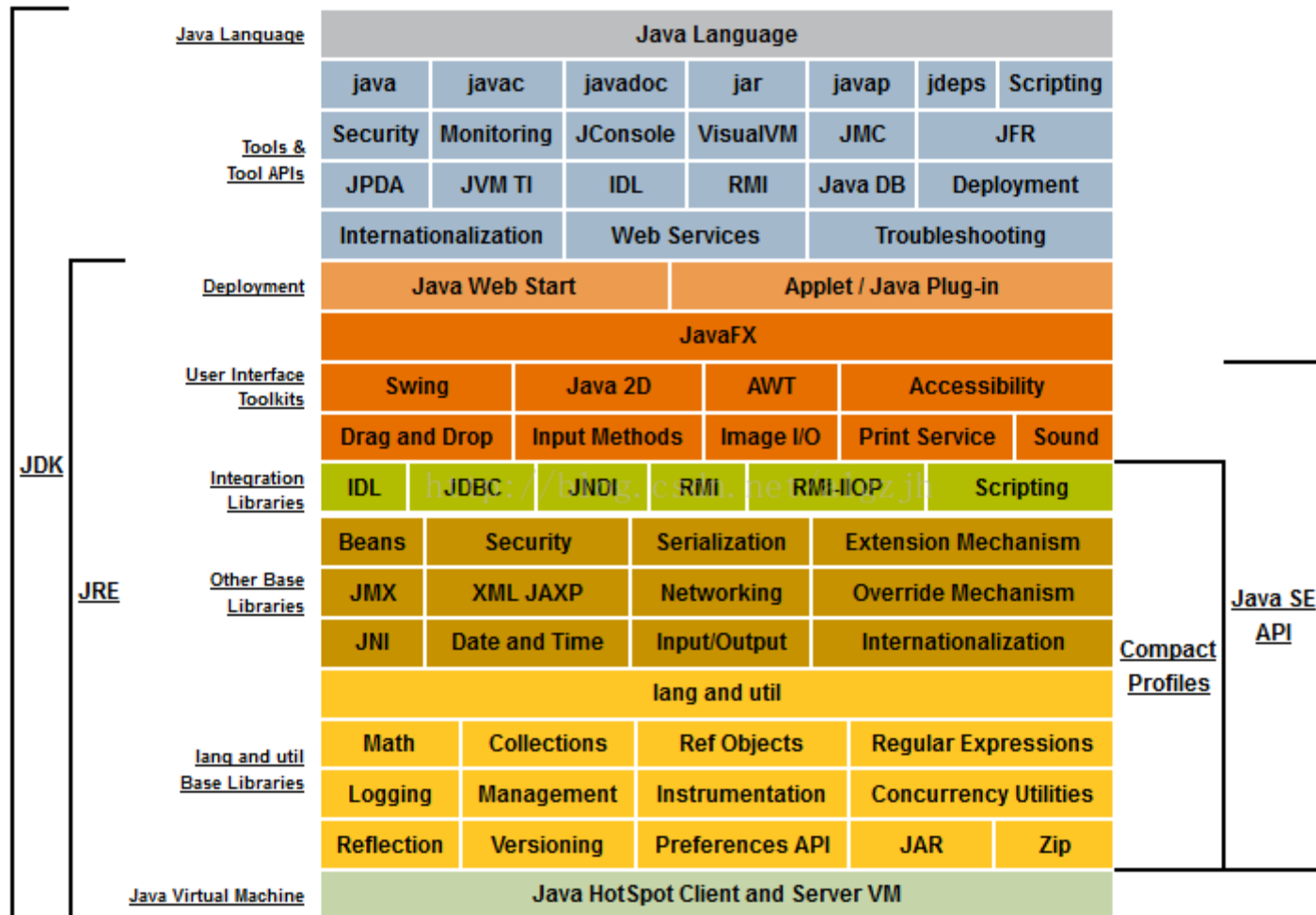

Specifičnosti OOP u Javi

- Sve klase izvedene su iz klase Object
- U Javi je sve objekat, osim promenljivih nekog od osam primitivnih tipova
- Nikad ne morate da uništite objekat - automatski sakupljač smeća (engl. garbage collector)
- Zabranjeno višestruko nasleđivanje – koriste se interfejsi
- Tip može biti klasa, interfejs ili neki od osam primitivnih. Ovo su jedine mogućnosti. Samo klase se mogu koristiti za kreiranje novih objekata
- Filozofija Jave – “napiši jednom, pokreni bilo gde” (“write once, run anywhere” - WORA)

Konceptualni diagram Java komponenti

Java archive - Java ARchive (JAR)

- JAR je fajl format koji se tipično koristi za agregiranje više Java .class fajlova i pridruženih metapodataka i resursa (tekst, slike, itd.) u jedan fajl radi distribucije
- JAR se zasniva na ZIP formatu, ima ekstenziju .jar
- JAR fajlovi omogućavaju da se efikasno dopremi i pokrene čitava aplikacija, uključujući sve prateće resurse, u jednom zahtevu – primene: web i mobilno programiranje
- Kreiranje .jar iz Eclipse: File ➡ Export ➡ Java ➡ JAR file ➡ ➡ izbor željenih klasa i resursa za uključivanje u JAR
- Sadržaj .jar fajla može biti raspakovan bilo kojim standardnim alatom za dekompresiju ili korišćenjem jar komandog alata

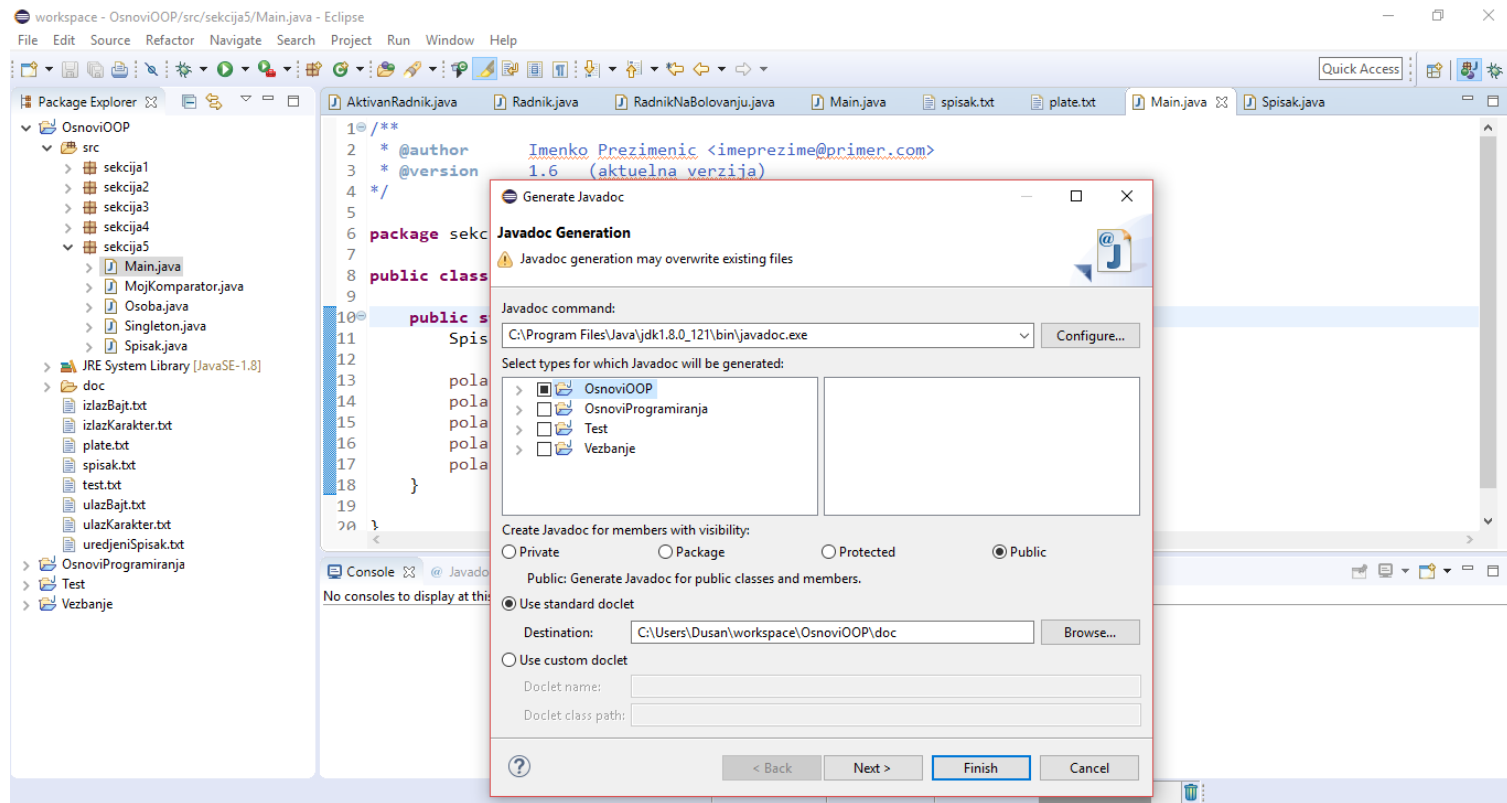
Javadoc

- Javadoc je generator dokumentacije koji služi za generisanje API dokumentacije u HTML obliku direktno iz fajlova sa Java izvornim kodom
- Komentari oblika `/** ... */`
- Koristi i tagove - `@author`, `@version`, `@param...`
- De facto industrijski standard za dokumentovanje u Javi
- Primer korišćenja:

```
/**
 * @author      Imenko Prezimenic <imeprezime@primer.com>
 * @version     1.6      (aktuelna verzija)
 */
public class Test {
    // telo klase
}
```

Javadoc

- Kod metoda postaviti `@param` i `@return`
- Pokretanje: Project ➔ Generate Javadoc (prethodno podesiti putanju do javadoc.exe)

Java platforma

Java biblioteka klasa može se podeliti u dve osnovne grupe paketa:

1. Prvu grupu čine standardni paketi sa klasama neophodnim za programiranje u Javi

Primeri:

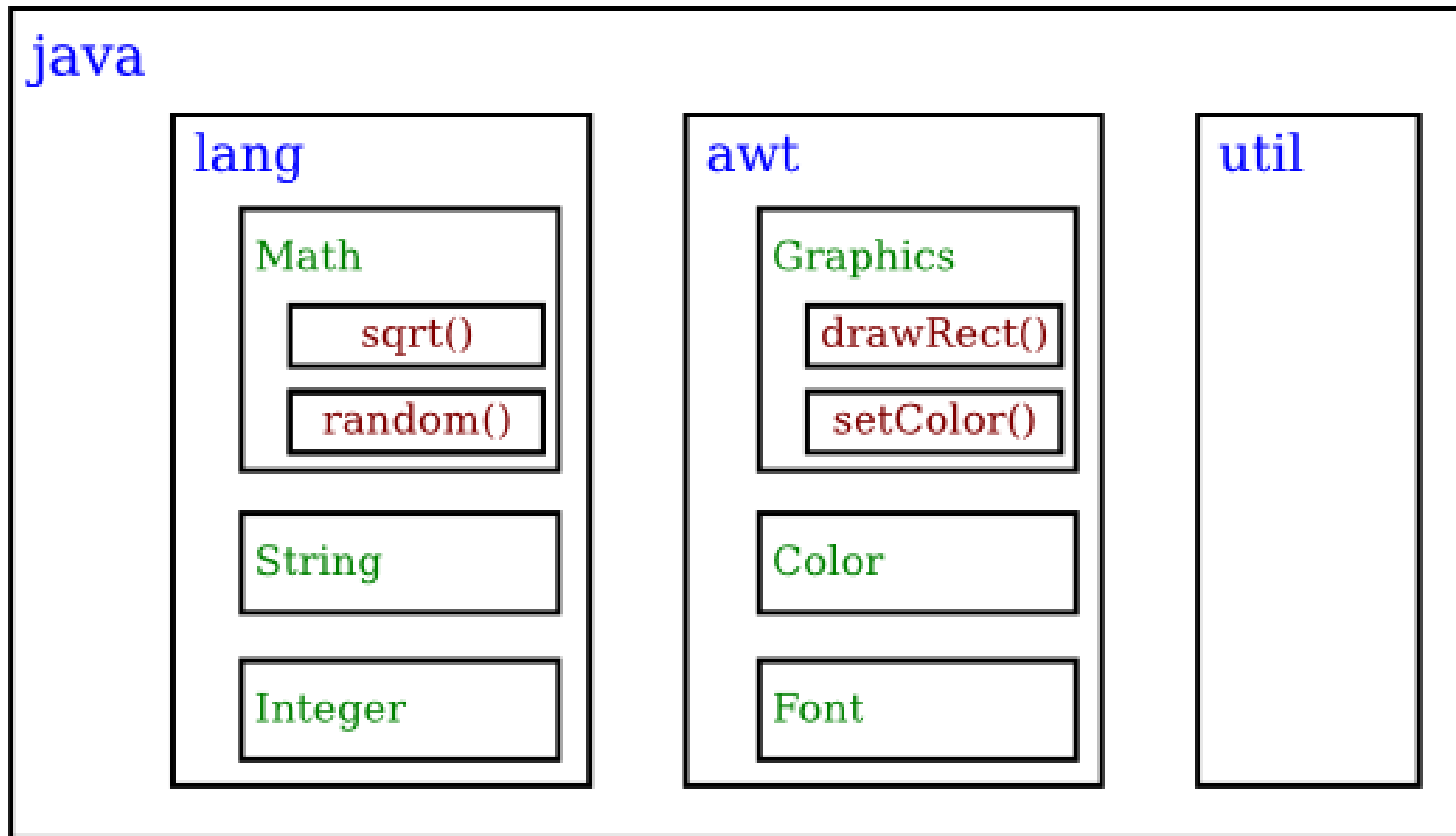
```
java.lang  
java.io  
java.util
```

2. Drugu grupu čine dodatni paketi sa klasama za kreiranje apleta, rad sa mrežom itd.

Primeri:

```
java.applet  
java.net  
...
```

Java platforma – standardni paketi

Metode ugnježdene u **klase** ugnježdene u dva sloja **paketa**.
Puno ime metode `sqrt()` je `java.lang.Math.sqrt()`.

Java platforma – `java.lang`

- Paket `java.lang` sadrži osnovne interfejse i klase koji su neophodni za programiranje u Javi. Ovde spadaju hijerarhija klasa, tipovi koji su deo definicije jezika, osnovni izuzetci, matematičke funkcije itd. Klase iz ovog paketa su **automatski uključene** u svaki Java izvorni fajl.
- Najvažnije klase u `java.lang` su:
 - `Object` - korenska klasa svih klasa
 - `System` – klasa koja pruža sistemske operacije
 - `Math` – klasa sa osnovnim matematičkim funkcijama
 - `Throwable`, `Exception`, `Error` – klase za rad sa greškama i izuzecima
 - `String` – klasa za rad sa stringovima
 - `Character`, `Integer`, `Float`... – omotač (engl. *wrapper*) klase za primitivne tipove

Java niti – `java.lang`

- Java ima odličnu podršku za multiprocessing i rad sa nitima koji su veoma važni na savremenim računarima
- Niti (engl. thread) se predstavljaju objektom koji pripada klasi `java.lang.Thread` (ili nekoj podklasi ove klase) ili objektom klase koja implementira interfejs `java.lang.Runnable`
- Svrha objekta `Thread` je da samo jednom izvrši neki metod. Ovaj metod predstavlja zadatak koji nit treba da izvrši. Više niti može da se izvršava paralelno
- Niti se mogu programirati tako što se kreira klasa izvedena iz klase `Thread` ili klasa koja implementira interfejs `Runnable` i u njoj definiše metod `public void run()`. Implementacija ovog metoda definiše zadatak koji će nit izvršavati

Java platforma – java.io

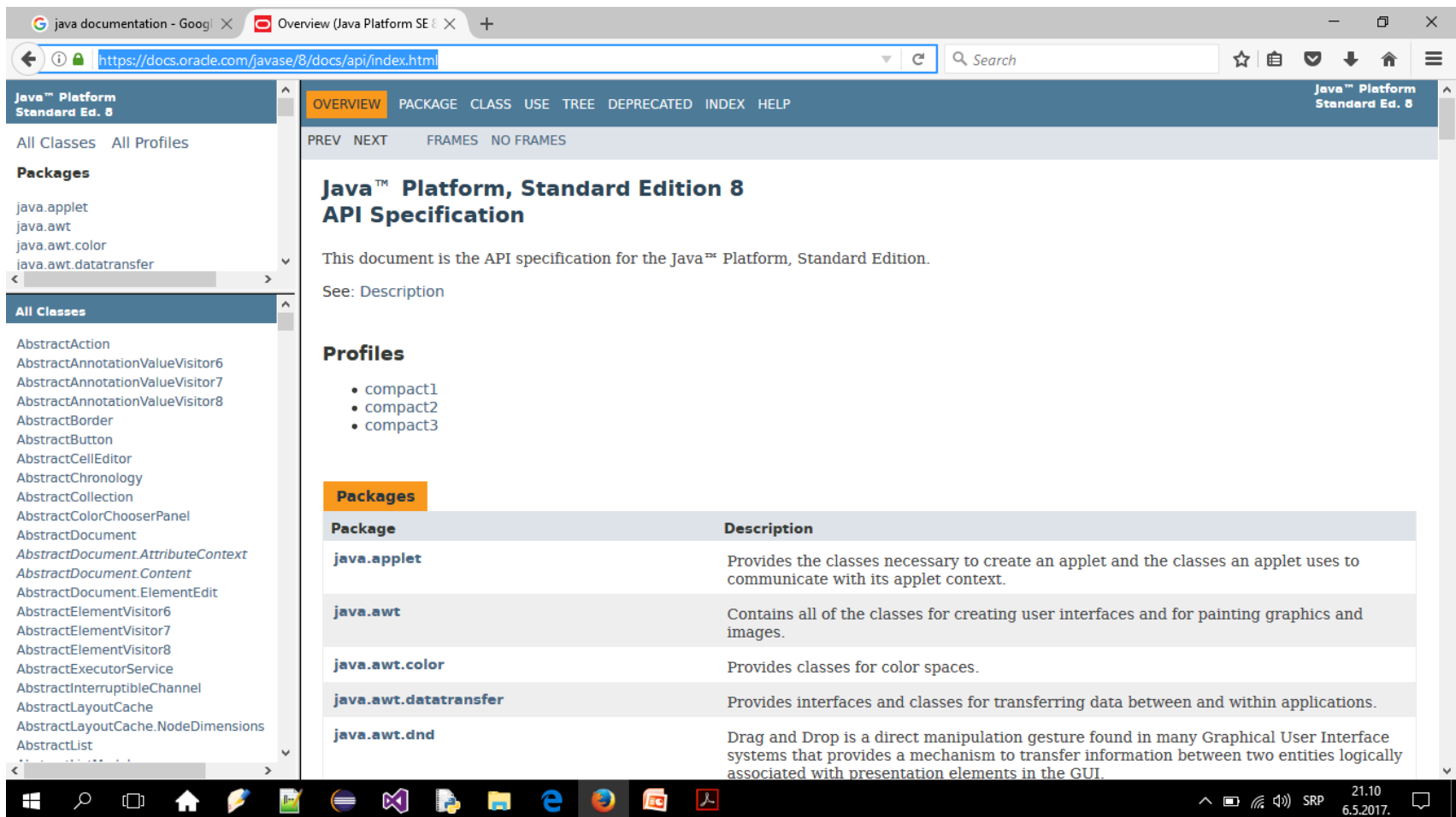
- Paket `java.io` sadrži interfejse i klase za rad sa ulazom i izlazom
- Klase u okviru ovog paketa realizuju rad sa tokovima
- Najvažnije klase su:
 - Za rad sa bajt tokovima – apstraktne klase `InputStream` i `OutputStream`
 - Za rad sa karakter tokovima – apstraktne klase `Reader` i `Writer`
- Metodi klasa ovog paketa generišu izuzetke tipa `IOException` u slučaju da ne mogu biti izvršeni - treba ih pozivati u okviru `try-catch-finally` struktura
- Paket `java.io` sadrži i klase kao što su `RandomAccessFile` (rad sa fajlovima sa slučajnim pristupom) i `File` (predstavlja fajl ili putanju u fajl sistemu)

Java platforma – `java.util`

- Paket `java.util` sadrži interfejse i klase sa strukturama podataka, generatom slučajnih brojeva, vremenom i datum i drugim pomoćnim alatima.
- Najvažniji deo ovog paketa je Collections radno okruženje – organizovana hijerarhija struktura podataka koja je projektovana pod jakim uticajem projektnih obrazaca, sadrži npr. `ArrayList`, `LinkedList`, `HashTable`, itd.
- U ovom paketu se nalaze važni intefejsi `Iterator`, `Comparator`, `Collection` ili `Map`, kao i klase kao što su `Scanner`, `Vector` ili `Calendar`

Java API dokumentacija

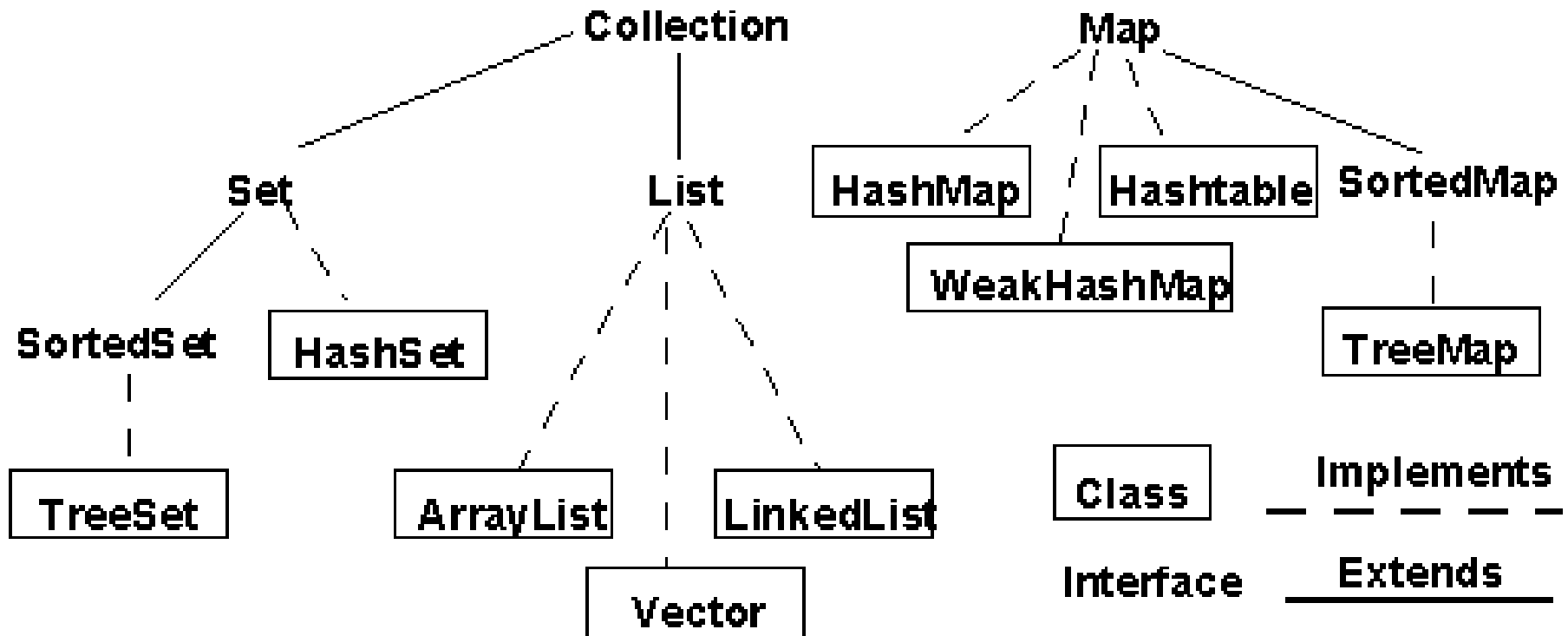
<https://docs.oracle.com/javase/8/docs/api/index.html>

The screenshot displays the Java Platform, Standard Edition 8 API Specification website. The browser address bar shows the URL <https://docs.oracle.com/javase/8/docs/api/index.html>. The page features a navigation sidebar on the left with links to "All Classes", "All Profiles", and "Packages". The main content area is titled "Java™ Platform, Standard Edition 8 API Specification" and includes a description of the document and a list of profiles (compact1, compact2, compact3). Below this, a table lists the packages and their descriptions.

Package	Description
java.applet	Provides the classes necessary to create an applet and the classes an applet uses to communicate with its applet context.
java.awt	Contains all of the classes for creating user interfaces and for painting graphics and images.
java.awt.color	Provides classes for color spaces.
java.awt.datatransfer	Provides interfaces and classes for transferring data between and within applications.
java.awt.dnd	Drag and Drop is a direct manipulation gesture found in many Graphical User Interface systems that provides a mechanism to transfer information between two entities logically associated with presentation elements in the GUI.

Java Collections Framework - JCF

Liste i skupovi u JCF

- Dva osnovna tipa kolekcija elemenata u Javi su **lista** i **skup**
- **Lista se sastoji od sekvence elemenata u linearnom uređenju.** Lista ima tačno određeno uređenje, ali to ne znači da su vrednosti elemenata u njoj sortirane
- **Skup je kolekcija u kojoj ne postoje duplirani elementi.** Elementi skupa mogu, ali i ne moraju da imaju neko uređenje
- Treći tip kolekcija koji se nešto ređe koristi nego liste i skupovi su **redovi sa prioritetom** (engl. priority queues)

Liste, skupovi i mape u JCF

- Dva standardne strukture podataka za predstavljanje listi su **dinamički niz** i **lančana lista**
- Skupovi u Javi, za razliku od matematičkog pojma skupa, moraju biti konačni i sadržati samo elemente istog tipa
- **Mape su vid generalizovanih nizova.** Sastoje se od elemenata u vidu parova (ključ, vrednost). Osnova za rad sa mapama u Javi je interfejs `Map<K, V>`
- Savremeni sistemi za rad sa velikim skupovima podataka kao što su Hadoop i Spark, zasnovani su na Javi i radu sa mapama – MapReduce programski model

JCF liste - ArrayList, LinkedList

- Objekat tipa `ArrayList<T>` predstavlja uređenu sekvencu objekata tipa `T`, smeštenih u nizu koji može da raste po potrebi – kad god se doda novi element
- Objekat tipa `LinkedList<T>` takođe predstavlja uređenu sekvencu objekata tipa `T`, ali objekti se čuvaju u čvorovima (engl. nodes) koji su međusobno uvezani pokazivačima
- Klasa `LinkedList` je efikasnija u primenama gde se često dodaju ili uklanjaju elementi na početku ili u sredini liste, dok je klasa `ArrayList` efikasnija kada je potreban čest slučajan pristup elementima liste
- Obe liste implementiraju metode interfejsa `Collection`, pa je moguće njihovo lako sortiranje (`sort`), okretanje (`reverse`), itd.

JCF skupovi - TreeSet, HashSet

- Skupovi implementiraju sve metode interfejsa `Collection`, ali na takav način da obezbede da se nijedan elemenat ne može pojaviti dva puta u skupu
- Skup `TreeSet` ima svojstvo da su njegovi elementi uređeni u rastući redosled
- Skup `HashSet` čuva svoje elemente u posebnoj strukturi podataka poznatoj kao heš tabela (engl. hash table)
- Kod heš tabela su operacije pronalaženja, dodavanja i brisanja elementa vrlo efikasne (dosta brže nego kod `TreeSets`). Elementi `HashSet`-a se ne čuvaju u nikakvom posebnom uređenju

Zadatak 5.1 – Spisak polaznika

- Napraviti program koji čitanjem iz ulaznog tekstualnog fajla *spisak.txt* prihvata podatke o polaznicima (ime, prezime, JMBG) i prikazuje ih na ekranu. Potom treba spisak polaznika sortirati po JMBG-u, ponovo ga prikazati na ekranu i na kraju ga upisati i u izlazni fajl *uredjeniSpisak.txt*
- Klase testirati u glavnom programu kreiranjem objekta sa spiskom polaznika i pozivanjem odgovarajućih metoda

Zadatak 5.1 – klasa Osoba

```
public class Osoba {  
    private String ime;  
    private String prezime;  
    private String jmbg;  
  
    Osoba() {}  
  
    public Osoba(String ime, String prezime, String jmbg){  
        this.ime = ime;  
        this.prezime = prezime;  
        this.jmbg = jmbg;  
    }  
  
    public String pribaviIme(){  
        return this.ime;  
    }  
    ...  
}
```

Zadatak 5.1 – klasa Osoba

...

```
public String pribaviPrezime(){  
    return this.prezime;  
}
```

```
public String pribaviJMBG(){  
    return this.jmbg;  
}
```

```
public void postaviIme(String ime){  
    this.ime = ime;  
}
```

```
public void postaviPrezime(String prezime){  
    this.prezime = prezime;  
}
```

...

Zadatak 5.1 – klasa Osoba

...

```
public void postaviJMBG(String jmbg){  
    this.jmbg = jmbg;  
}
```

```
@Override public String toString() {  
    return ("Ime:" + this.pribaviIme() + " Prezime: "  
        + this.pribaviPrezime() + " JMBG: "  
        + this.pribaviJMBG());  
}
```

```
}
```

Zadatak 5.1 – klasa MojKomparator

```
import java.util.*;

class MojKomparator implements Comparator<Osoba> {

    @Override public int compare(Osoba o1, Osoba o2) {
        int i = o1.pribaviJMBG().compareTo(o2.pribaviJMBG())
        if (i > 0) {
            return -1;
        }
        else if (i < 0) {
            return 1;
        }
        return 0;
    }

}
```

Zadatak 5.1 – klasa Spisak

```
import java.io.*;
import java.util.*;

public class Spisak {
    ArrayList<Osoba> listaPolaznika;

    public void ucitajListu(String imeFajla) {
        Scanner s = null;
        ArrayList<Osoba> listaPolaznika = new ArrayList<Osoba>();
        try {
            s = new Scanner(new File(imeFajla));
            do {
                String ime = s.next();
                String prezime = s.next();
                String jmbg = s.next();
                Osoba noviPolaznik = new Osoba(ime, prezime, jmbg);
                listaPolaznika.add(noviPolaznik);
            } while (s.hasNext());
        } catch (IOException e) {
            System.out.println(e.getMessage());
        } ...
    }
}
```

Zadatak 5.1 – klasa Spisak

```
...
    finally {
        if (s != null) {
            s.close();
        }
    }
    this.listaPolaznika = listaPolaznika;
}

public void sortirajListu() {
    Collections.sort(this.listaPolaznika, new MojKomparator());
}

public void stampajListu() {
    System.out.println(Arrays.toString(this.listaPolaznika.toArray()));
}

...
```


Zadatak 5.1 – klasa Spisak

```
...
public void upisiListu(String imeFajla) {
    PrintWriter pw = null;
    try {
        pw = new PrintWriter(new FileOutputStream(imeFajla));
        for (Osoba polaznik : this.listaPolaznika)
            pw.println(polaznik.pribaviIme() + " " +
                       polaznik.pribaviPrezime() + " " +
                       polaznik.pribaviJMBG());
    } catch (IOException e) {
        System.out.println(e.getMessage());
    }
    finally {
        if (pw != null) {
            pw.close();
        }
    }
}
```

```
}
```

Zadatak 5.1 – klasa Main

```
public class Main {  
  
    public static void main(String[] args) {  
  
        Spisak polaznici = new Spisak();  
  
        polaznici.ucitajListu("spisak.txt");  
        polaznici.stampajListu();  
        polaznici.sortirajListu();  
        polaznici.stampajListu();  
        polaznici.upisiListu("uredjeniSpisak.txt");  
    }  
}
```

Zadaci za rad na času

- Modifikovati paket zaposleni tako da uključuje i klasu Spisak. Za čuvanje spiska radnika upotrebiti pogodnu strukturu iz Java Collections Framework-a.
- Modifikovati klase Institucija, Ucionica, Zaposleni (koja nasleđuje klasu Osoba) i Racunar tako da koriste gotove strukture podataka iz Java Collections Framework. Pod kojim uslovima je za čuvanje sekvence objekata efikasnije koristiti ArrayList, a pod kojima LinkedList?

UNIFIED MODELING LANGUAGE (UML)
